

DUVAR*

Cemal Mirsadiki**

- Merdivenin başında durmuş hayretler içerisinde bakıyor fakat gördüğüne bir anlam veremiyordu. Yarı uykulu gözlerini açıp dikkatlice bakmaya koyuldu. Gözlerinin önünde, karşısında bir şeyler değişmişti. Daha önce görmediği, inanması güç bir manzara bu...

Komşularının kızı Sudâbe, kendi avlularındaki küçük bahçenin etrafında geziyor ve elindeki süzgeçli küçük su kabıyla çiçekleri suluyordu. Sudâbe'nin ablası Menije de avludaki küçük havuzun kenarına oturmuş dişlerini fırçalıyordu.

Merdivenin korkuluğuna dayanmış, sessiz ve mutlu bir şekilde bütün bu olan biteni izliyordu ama daha dün bunların hiçbiri yoktu. Ne avludaki çiçekleri sulayan Sudâbe ne de havuzun kenarında dişlerini fırçalayan Menije... Şaşkınlık içerisindeydi; ne oldu da bugün avlunun manzarası değişiverdi, anlayamıyordu.

Sabahın erken saatleriydi. Aydınlık gökyüzünü kaplamıştı ama güneş daha yeni kırmızı bir top gibi gökyüzünün altından yüzünü gösteriyordu. Güvercinlerin cıvıltısı avluyu sarmıştı. Birkaç defa mutluluk içerisinde gülümseyerek ellerini Sudâbe'den tarafa uzatıp seslendi:

- Beni, Sudi... Sen de beni görüyor musun Sudi?..

* Farsçadan Tercüme: Umut Başar

** Cemal Mirsadiki: 1933 yılında Tahran'da dünyaya gelen Mirsadiki, Tahran Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunudur. İlk hikâyeleri *Sühan* dergisinde yayımlanmıştır. Birçok roman da kaleme alan yazar, hikâye ve roman eleştirmenliği de yapmıştır. Hikâyelerinin çoğunda; gündelik hayattaki sıradan olayları, farklı bir bakış açısıyla işlemiştir. Eserlerinde, geleneksel hikâyeciliğin teknik ve ilkelerine bağlı kalmıştır.

Ancak Sudâbe kendi işiyle meşguldü. Onun sesini duymadı bile. Merdivenden birkaç basamak aşağı indiğinde şaşkınlıktan ağzı açık kaldı. Avlular birbirine kavuşmuş, evleri birleşmişti. Duvarın yerinde kırık dökük tuğlalar, kurumuş kireç artığı ve tellerden oluşan bir moloz yığını vardı. Merdivenden aşağı koştu, mutluydu.

Odaya geldi. Kendisine çay koyan annesi dün gece rüzgârın duvarı yıktığını söyledi. Elbiselerini üzerine geçirmeye uğraşan babası üzgün bir ses tonuyla:

- Hemen bugün Abbas Usta'yı şu duvarı yeniden yapması için görmem lazım, başka kimseye güvenilmez, dedi.

Babasından sonra kendini evin reisi addeden ağabeyi Sirius da büyük adam rolüne bürünmüş, kalınlaştırdığı sesiyle babasını tasdik ediyordu:

- Evet, tabii. Bugünlerde güvenecek adam kalmadı. Ne günlere kaldık!

Tam bu sırada Sudâbe, evin dış kapısını çalmaya ve ablası Betül'ün aheste aheste kapıyı açmasını beklemeye lüzum olmadığından dosdoğru evlerine ve hatta kahvaltı sofrasına gelip onu oyun oynamak üzere kendi avlularına götürdü. Ağzı kulaklarına varmış, gülüyordu. Birlikte yola koyuldular zaman Sudâbe gülümseyerek söze başladı:

- Biliyor musun Nasî, dün gece rüzgâr gelip avlunun duvarını yıktı! Şimdi buradan doğruca bizim eve gelebilirsin. Oyun oynarız.

Nâsır, hem sevinç hem de şaşkınlıkla sordu:

- Rüzgâr mı duvarı yıkmış?!.. Nasıl yıkmış ki?

Sudâbe, hemen cevap verdi:

- Yıkmış işte!

Sudâbe'nin küçük kardeşi Behmen, yol üzerinde onları karşıladı. Kendisine dar ve kısa gelen elbiseler giymişti. Küçük beyaz ayakları çıplaktı ve göbeği öne çıkmıştı. Bir elinde küçük bir kavun, diğerinde ise irice kırmızı bir elma vardı. Nâsır'ın yanına geçince üçü birlikte yürümeye devam ettiler.

Çok geçmeden kendilerine misafirlige gelen oyun arkadaşları için bütün hazırlıklar yapıldı. Ağaçlardan birinin gölgesine bir kilim attıktan sonra yetişkinlerden gördükleri adaba uygun bağdaş kurup kaşlarını çattılar. Sudâbe, küçük semaverini ateşledi. Nâsır da annesinden biraz kayısıyla kiraz aldı, Behmen'in kavun ve elmasıyla nevale tamamlanmıştı. Yıkılan duvar için gönülden bir kutlama yaptılar. Öğlene doğru birbirlerinden zar

zor ayrılana kadar çalıp oynadılar, gülüp eğlendiler, birbirlerine ikramda bulundular. Nâsır, komşu avludan evine döndüğünde her şeyi heyecanlı bir gülüş içerisinde annesine anlattı.

Penceresinin arkasında durmuş hüznüyle avluyu seyrediyordu. Göz bebekleri artık gülmüyordu. Dudakları düşmüştü. İçinden bir bahane bulup ağlamak geliyordu. Avlular eskisi gibi birbirinden koparılmaktaydı. Evlerin ortasında kesme tuğladan bir duvar yükseliyor, deyim yerindeyse onları birbirinden ayırıyordu. Nâsır, avlularının eskiden olduğu gibi yeniden küçüldüğünü görüyordu hatta eskisinden daha da küçüldüğünü. Kendi kendine “Evet ya, küçüldükçe küçülüyor kafes kadar oldu...” dedi. Bundan sonra Sudâbe ve Behmen’le körebe oynayamayacağını, avludaki havuzun içerisindeki balıklar misali birbirlerinin peşine düşemeyeceklerini, evin kadınlarının avlunun bir ucundan diğer ucuna nefes nefese onları kovalamayacaklarını ve sevinç çığlıklarının artık avluyu çınlatmayacağını düşünüyordu.

Pencerenin arkasında durmuş, ellerini çerçeveye geçirmiş sıkıyordu. İki, üç yaşındaki çocukların bir terbiyesizlik ya da kötü bir iş yaptığında kendilerine kızılınca yaptıkları gibi dudaklarını büzmüştü. Boğazı düğümlemişti, içinden ağlamak geliyordu. Nemli ve kindar gözlerini yükselen duvara, duvar ustasına ve amelelere dikmişti. Duvardan, ustadan, amelelerden, bunların hepsinden nefret ediyordu. Hırsından duvarcılarla inatlaşmıştı. Ondand ne isterlerse istesinler ne sorarlarsa sorsunlar ve anne babasına ne haber gönderirlerse göndersinler duymazlıktan geliyordu. Bazen de avuç dolusu kum, taş, toprak artık eline ne geçtiyse alıp suratlarına fırlattıktan sonra kaçıveriyordu.

“Küçük Bey, Beyefendi! Bize bir yudum su getir! Koş! Aferin! Çok susadık!” şeklinde ona seslenmişlerdi fakat o; duvarcılarını ciddiye almıyor, onlara arkasını dönüp gidiyordu. İçten içe “İnşallah çıktıkları duvarın üzerinden aşağı düşerler de elleri ayakları kırılır.” veya “İnşallah duvar üzerlerine çöker de hepsi altında ölür.” diye geçiriyordu. “Allah’ım sen bunların canını al, ne olur!” şeklinde kederle beddua ediyordu.

Her ne kadar düşündüyse de duvara neden ihtiyaç olduğunu, babasının duvarı bir an önce yapmakta neden ısrar ettiğini anlayamadı. Duvar yıkıldığından beri hepsi daha rahat etmişti. Mesela annesinin kurutmak üzere sebze aldığı gün Sudâbe, Menije ve annesi gelip sebzelerin başına oturmuş bir yandan konuşarak diğer yandan gülüşerek bütün sebzeleri temizlemişlerdi. “Eğer onlar gelmeseydi bunları temizlemek dört beş gün sürerdi.”

diyen annesi değil miydi? Sudâbe'nin annesi halıların tozunu alırken kendi annesi de ona yardıma gitmişti. Duvar olmadığı akşamlar, avluya halı atıp semaverî yakmışlar ve kendisini Sudâbe'nin ailesini çağırarak üzere karşı tarafa yollamışlardı. Duvar devrilmeden bu gidiş gelişler yoktu. Birbirlerini görmeden haftalar geçtiği olurdu. Bir araya gelip gülüp oynamak ise hayaldî ancak. Bazen özleminden duvarın arkasından birbirlerine seslenecek olurlarsa sanki bu canavar, konuşmaları önce içerisine çekiyor ve diğer tarafa boğuk bir ses veriyordu. Böyle bir sesle gelen cevaplarsa birbiriyle konuşmak zorunda kalan iki adamın hissiz, ruhsuz ve donuk sesini anımsatıyordu.

Yarıya kadar çıkan duvara; iri, şişman ustaya; amelelere ve sonra rüzgârın şiddetiyle yaprakları hışırdayan ağaçlara baktı. Herkes işiyle meşguldü. Duvar yukarı çıkmakla, usta duvarı örmekle ve ameleler yukarı tuğla taşımakla... Sadece rüzgâr, öylece ağaçların yapraklarına oturmuş şarkısını söylüyordu. Sanki artık olağanca kuvvetiyle duvara vurup onu devirmek istemiyor gibiydi. Sanki yeni duvara saldırmaya niyetli değildi. Galiba rüzgâr; ağaç dallarında oturup duvarı izlemekten, dallar da sallanmaktan mutluydu.

Nâsır, fısıltı hâlinde "Artık rüzgâr duvarı devirmeye gelmeyecek... Artık gelmek istemiyor... Korkmuş..." diye söylendi.

Duvar neredeyse eski yüksekliğine ulaşmıştı. Ustayla ameleler aceleyle işliyordu. Merdivenden yukarı çıkıyor, yukarıya tuğla taşıyor, harç karıyor, kireç hazırlıyorlardı. Onlar gidip geldikçe duvar yükselmekteydi.

Nâsır'ın hâlâ kederden buğulanmış gözleriyle yükselen duvarı izleyecek takati vardı. Eyvanda elbise ütöleyen Menije'yi gördü. Çeşit çeşit, rengârenk giysileri etrafına dökmüştü. Başını salladıkça saçları sağa sola oynuyordu. Taramadığı saçları dağılmıştı. Annesinden azar yemişçesine kaşları çatıktı. O günkü gibi gülmüyordu, o günkü gibi neşesi yerinde değildi.

O gün, başının üzerinde topladığı kat kat saçları yan yana uyumuş üç dört sığırcığı andırıyordu. Onun tarafına doğru koşacak olsa sığırcıklar uykudan uyanıp kanatlanacaktı sanki. O gün, güneşin iki altın serçe misali gelip oturduğu kırmızı dudakları, Çin işi fincanlar gibi parlıyordu.

Lakin şimdi Menije hiç gülmüyordu. Başındaki sığırcıklar uyanıp kanatlanmış da onların yerini yaşlı bir karga almıştı. Annesi, yüzünü ona dönmeye dahi tenezzül etmeden sordu:

- Baban mı geldi?

- Hayır.

- Geldiği zaman bana haber ver.

- Nereye gidiyorsun?

- Çeyiz görümüne...

- Peki, ben de gelmek istiyorum!

Annesi ona dönüp sinirle sordu:

- Nereye?

- Çeyiz görümüne...

- Yok canım, öyle mi? Nereye geleceksin söyle bakalım, ha?

Nâsır sustu. Duyduklarından Menije'nin annesine kendisini de götürmesi için yalvarmalarının neticesiz kaldığını, kızcağızı götürmeyeceğini anladı. Ne yapacağını bilemiyordu. Aklında bir şey gelmiş de söylemeye cüreti yokmuş ya da kelimeler kor misali diline yapışmış da konuşmak için ağzını açamıyormuş gibi bir ruh hâli vardı. Bir müddet ayak değiştirip durdu. Annesinin kırmızıya beyaza çalan yüzüne dik dik bakmaktayken nihayet dayanamayıp sordu:

- Anne!

- Buyur.

- Neden bunlar Sudâbelerin eviyle bizimkinin arasına duvar çekiyorlar?

- Neden mi duvar çekiyorlar? Senin de sorduğun şeye bak! Böyle olmaz ki...

- Nasıl olmaz?

- Evlerimiz duvarsız olmaz.

- Neden olmazmış?

- Olmaz işte, ne bileyim. Bırak yakamı şimdi. Görmüyor musun bütün evlerin arasında duvar var!

- Niye bütün evlerin arasında duvar var?

- Git oyununa bak, beni bu kadar uğraştırma oğlum!

Nâsır gene sustu. Bir neticeye varamamıştı. Annesi odadan açıldı. Nâsır pencerenin arkasındaki yerine geçip duvarcılar ve ağaçları yeniden izlemeye koyuldu. Ağaçlar, gözünde ezan okumak için ayağa kalkıp başını semaya kaldıran bir müezzini çağırıyordu. Yaprakların hışırtısı sona ermiş, rüzgâr ise ağaç dallarında sallanmayı bırakmıştı. Rüzgârın korkusundan çekip gittiğini, daha doğrusu kaçtığını düşündü.

İçi daralıyordu. Yardımına gelecek kimse yoktu, hiç kimse. Duvar; ızdırabın vurduğu gözlerinin önüne kaşları çatık bir dev gibi geçmiş, ona bakıyordu. Korku ve hafif titremeyle duvara bakarken kendi kendine “Evet, duvar aynı dev gibi.” dedi.

Ağaç yapraklarına ve dalların arasına dalan gurup vaktinin sarı ve çelimsiz ışığı, yüzlerce kanaryanın gökyüzüne doğru kanatlanmasını andırıyordu. O sıra karanlıklar içerisinde kalan yaprak ve dallar sanki kafasını çevirip ona bakıyordu. Evet; ağaçlar, yapraklar, kapılar ve duvar asık surat, çatık kaşla birazdan kavgaya tutuşacaklarmışçasına ona bakıyordu.

Korkusuna mağlup olup pencerenin arkasından avluya geldi. Duvarcılara bakmadan tedirgin bir şekilde aralarından geçerek avlunun karşı köşesindeki odaya gitmeyi tasarladı. Yolun ortasında bir an duraklayıp “beyaz dev”e hızlı ve sert bir bakış attı. Gözlerinde bir sevinç parıltısı belirdi fakat çok sürmeden beyaz bir ürperti baştan ayağa vücudunu sarmaladı. Kafasını bir saniye kaldırdıktan sonra sağına soluna ürkekçe bakındı. Kimsenin dikkatini çekmiyordu. Birkaç adım ötesinde eğilip kalkan kısa boylu, tas kafalı usta, o sırada tekrar eğildi. Bunun üzerine ilk önce sağ elini usulca yerdeki tuğla parçasına götürdü, akabinde tuğlayı avuçladıktan sonra yeniden sağına soluna baktı. Kalbi heyecandan göğüs kafesinde hapsolan yavru güvercin misali pır pır ediyordu. Bir ayağını öne diğerini arkaya koydu. Elini kaldırıp kızıl kel kafası, kalaylı bakır kazanlar gibi parlayan tıknaz ustanın başına doğru nişan aldı. Beyaz devin kenarında geziniyordu. İyice odaklandı. Lakin tuğla parçasını sıkıcı kavradığı eli havada kaldı...

Ansızın şiddetli bir titreme vücudunu aldı. Tuğlayı fırlatmak istediği esnada duvarın yerinden kalkıp iri, kan kırmızısı gözleriyle kendisine doğru ters ters baktığını ve dahası üzerine doğru yürüdüğünü sandı. Vücudu sarsılmaya başladı. Titreyen elleri hissizleşip yana indi, tuğla parçası ise parmaklarının arasında yere düştü. Gözleri yerinden fırlayacak gibiydi ki feryadı bastı:

- Dev... Dev... Duvar...

Keskin bir çığlık atar atmaz odaya doğru kaçtı. Annesi baş açık, yalın ayak içeriden fırlayıp onu kucağına alınca sordu:

- Ne oldu? Neyin var?

Nâsır, var gücüyle annesine yapışmış tir tir titriyordu. Hıçkırıklar içerisinde:

- Dev... Dev... Beni yemeye geldi... diyebildi.

...